

תיקוני עירובין

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 382
השון תשפ"ד

עומד מרובה מתיר פירצה יותר מי, ולכן חייבים לעשות פתרון של מחיצה, דהיינו צורת הפתח בפתח התעלות.

האם יש פי תקרה משפת התעלה והגשד שמעליה

והנה אחד מהפתרונות למקרים אלו הוא, ע"י דין פי תקרה יורד וסותם, ששפת התקרה סוגרת את התעלה. ואמנם האגרות משה כתב שלא אומרים פי תקרה בתקרה שתחת הגשרים, מפני שלא נעשית בשביל לשמש תקרה תחתיה. אך הוראת הרבנים היא שיש פי תקרה גם תחת הגשר, כמ"ש בספר מחנה ישראל (להגר"י דזימיטרובסקי שליט"א, סי' י' אות י"ט), וכדעת החלקת יואב (סי' קע"ו).

עוד יש להוסיף שדין פי תקרה נאמר שסוף התקרה יורד וסותם, ולא אומרים שתחילת התקרה תסגור את האויר שלפניה. ולכן בגשרים אנו צריכים לומר שכל התעלה והמקום שתחת הגשר נכלל בעירוב, וסוף הגשר יורד וסותם. ונפק"מ שלפעמים בצד החיצוני יש בעיה שהתקרה לא מסתיימת ישר וכדומה, וזה פוסל את האפשרות להתיר ע"י דין פי תקרה. וצריך לבדוק כל מקרה לגופו, ע"י מי שמתמצא בכל הדינים המיוחדים של פי תקרה.

אך בישוב זה היתה בעיה לומר פי תקרה מעוד סיבה, כיון שכתב הרמ"א (סי' שס"א ס"ב) שאין אומרים פי תקרה במפולש, דהיינו כשפתוח משני צדדים זה כנגד זה. וכאן התעלה נכנסת מצד אחד של הישוב ויוצאת מהצד השני, וגם שם היא עברה תחת כביש שהיה צריך להשתמש בדין פי תקרה, א"כ אי אפשר להתיר את שניהם מדין פי תקרה, אלא צריך לפחות באחד מהצדדים לעשות צורת הפתח. (בצד אחד לא היה שייך לעשות צוה"פ טובה, כי הצדדים היו בצורת שיפוע שמתלקט בקטעים מסוימים, ולא שייך לעשות עמודים במקום משופע. לכן חיפשנו פתרון לצד הראשון).

מתי הכניסה לתעלה נחשבת צורת הפתח, ומתי לא

בתעלה אחת מדדנו ומצאנו שאפשר לומר שהכניסה לתעלה נחשבת צורת הפתח, בלי להוסיף לה עמודים. אבל בתעלה השניה אי אפשר. מדוע לא נאמר כך בכל כניסה לתעלה. יש כמה תשובות לדבר, יש כל מיני מציאותיות שונות שאינן כשרות לצורת הפתח. כגון בישוב זה בתעלה השניה, היה בצדדים קיר ארוך, לכל אורך תחתית הגשר וגם המשך החוצה כלפי תוך העירוב. במקרים כאלו קי"ל שקיר ארוך אינו כשר לשמש ללחי, כמבואר בדברי המג"א סי' שס"ג ס"ק כ"ח), ובמקום כזה צריכים להוסיף צורת הפתח להתיר את הפירצה שבתעלה. [אמנם גם כשיש בליטה בתחילת התעלה, הרי העמוד הוא קיר ארוך שנכנס לתעלה, וא"כ גם באופן הראשון לא יחשב לצורת הפתח. מ"מ בזה קי"ל ע"פ החזו"א להכשיר [כשהנושא הוא להתיר את השטח שמחוץ לתעלה, אבל כשהקיר ממשיך כלפי תוך העירוב [יותר מג' טפחים], אין להחשיב אותו ללחי, וצריך לעשות משהו נוסף. לסיום הענין יש לבאר מדוע התעלה נחשבת פירצה לעירוב של הישוב, הרי לכל אורך התעלה יש

כניסה לתעלה שהקיר בולט כשר לצוה"פ

שיפוע עמוק שהוא תל המתלקט, וא"כ העירוב אינו פרוץ לתעלה, ומה איכפת לי שבתוך התעלה יש פירצה למחוץ לישוב. התשובה היא, שבדרך כלל לא בכל אורך התעלה יש שיפוע טוב, ויש קטעים שהשיפוע חלש פחות משיעור תל המתלקט [באורך חמשה מטרים שהם יותר מי' אמות, או בקרן זוית ואכמ"ל]. ושם העיר פרוצה אל התעלה. ולכן צריך לסגור בתחילת התעלה ובסופה, [במקום לתקן את גבול התעלה לכל אורך הישוב], ועי"ז גם התעלה בתוך העירוב, והתיקון הוא רק בהיקף החיצוני, בכניסת התעלה וביציאתה.

החלה הפעילות בסיוע לעירובים בישובי הדרום

בשבוע זה מתחילים בס"ד לסייע לישובי הדרום. למרות שהמלחמה עם אויבינו אינה מאחורינו, ועדיין אנו במצב שיש טילים וסכנות, הצוות יצא בתפילה לשמירה ובשליחות מצוה. בשלב ראשון מתעסקים עם ישובים שכבר יש בהם בסיס טוב, ויש גם בודק, וצריך סיוע קטן. כדי למצוא את הסיוע שבאמת נדרש, צריך לעשות סיור מקיף בכל גבולות העירוב, לראות מה תקין, ומה קצת חלש אך עדיין כשר, ומה במצב שאין להכשיר. כמובן שאנו מקישים שנמצא רק מהמצבים הכשרים, אך מתוך הנסיון יש ישובים שיש דברים שמחוסר שימת לב אינם כשרים, או עכ"פ ההוראה של להקל בהם גם בישובים. וזה החלק הנחוץ כעת. יחד עם זה עושים תכנית לדברים שראוי לתקנם לפי ההוראות המקובלות כיום.

גם כשיש קיר אקוסטי יש מה לבדוק אם כשר לענין עירוב

אחד מהישובים שעסקנו בהם, ישוב מ. שיש בו בודק טוב, והוא מעצמו רוצה להוסיף תיקונים, וביקש שנבוא להדריך מה חייבים לתקן, ומה רצוי. בישוב זה הסתמכו בצד אחד על קיר האקוסטי שהולך לאורך הכביש הראשי הסמוך לישוב. קיר זה הוא מחיצה חזקה וטובה, שלא נראה ששייך בו איזה בעיה, וגם נווה לעבור לבדוק את העירוב דרך הכביש הראשי, וכך גם כשנבאים לעשות סיור מקיף על העירוב, נראה שאפשר לדלג על הקטע הזה. אבל יש לציין שגם בקטע כזה יש מה לבדוק, ואחד מהדברים הוא הנושא של התעלות של המים, שעוברות מתחת הכביש.

בתעלה זו הקיר ממשיך לאורך ואינו כשר לעמוד

בישוב הזה היו שתי תעלות שעברו תחת הכביש, שכאשר עוברים מהצד של הכביש לא מבחינים בבעיה כלשהי, אבל כאשר בכל זאת בודקים מהצד של הישוב, מגלים שמתחת הכביש יש פירצה גדולה. כיון שמחיצת העירוב היא הקיר שעל הכביש, יוצא שהתעלה שתחתיו פתוחה מצד אחד לתוך הישוב לתוך העירוב, ומצד שני אל מעבר לכביש מחוץ לעירוב, ויוצא שהעירוב פרוץ אל מקום האסור ולמרות שיש מחיצה למעלה, הרי היא מועילה רק לגדור את הקרקע שלממלה בכביש, ואינה מועילה לגדור את הקרקע שלמטה, ובאין היתר של גוד אחית מחיצתא, משום שכל מחיצה תלויה שהגדיים וקניינים תחתיה, אינה מחיצה (עירובין דף יב: וש"ע סי' שס"ג סי' משנ"ב ס"ק ל"ה). ויש להוסיף כאן, שאע"פ שהמחיצה לא נפסלת כי היא מחיצה במקומה, בכל זאת אינה מועילה לקרקע שלמטה מדין מחיצה תלויה.

האם התעלות שיוצאות מהעירוב תחת הכביש פוסלות את העירוב

יש מקרים שמדובר בתעלה קטנה כעין צינור של ביוב, וכבר הבאנו נידון בזה בגליונות קודמים (ראה גליון 340), יש מתירים מדין עומד מרובה על הפרוץ, מכח המחיצה הכללית של העירוב, אף שאינה סמוכה לפתח התעלה. ויש אוסרים כיון שבדרך כלל אין מחיצה סמוך לפתח התעלה שיעשה עומד מרובה, ומה שיש מחיצה רחוקה בגבול העירוב, אינו יכול לעשות עומד מרובה למקום הפתח, כי אין עומד מרובה מתיר אלא כשהסגירה בקו ישר של המחיצה. ואכמ"ל בזה.

פתח תעלה שיש מחיצה סמוך לפתח

כמו"כ יש מקרים שבמקרה יש מחיצה כלשהי סמוך לפתח התעלה, בשיעור יותר מרוחב התעלה, ואז הפתרון של עומד מרובה מועיל לכר"ע. אבל בישוב הזה התעלות היו גדולות ורחבות, שהפתח שלהן היה רחב יותר מי' אמות, ובזה לכר"ע לא אומרים עומד מרובה על הפרוץ, כמ"ש בשו"ע (סי' שס"ב ס"ט) שאין

מעמוד גבוה לעמוד נמוך (שעה"צ סי"ש"ב ס"ק מ"ד), ועוד מקומות]. ב. יש עוד בעיה שכאשר הצמח נכרך על החוט, הוא גורם לפעמים לשינוי בצורת החוט. וזה לא בשלב ראשון, אך כשהצמח מתעבה יותר גם זה יכול להיות. כמו כן הצמח גורם הכבדה לחוט, ועושה שישקע.

צמח מטפס שעלה על העמוד והגיע לחוט

לאור זאת אמרנו לשואל, שצריך להסיר את הצמח, אך כעת שהוא התקשר בצהרים והיה יום שיש קצר לאור החלפת השעון, ניתן לדחות את התיקון לאמצע השבוע. [אך זה היה כאמור לשואל מן הישוב, משא"כ בעירוב שכונתי צריך מראש שלא להגיע למצב כזה, וכאשר יש מצב כזה, יתכן שנדרש מאמץ יותר כדי לשנותו ולתקנו].

הנחת עירוב תחומין בנקודה בהר לצורך אנשי הביטחון

מתוך השאלות שהגיעו למוקד העירוב ביום שיש האחרון, היו כמה בקשות לעירובי תחומין, חלקם מאברכים שחששו שיצטרכו בשבת להגיע לבית חולים ללוות את נשותיהם ללידה, או לבקר חולה. וגם היתה שאלה מאנשי ביטחון באחד הישובים בשומרון, שהיו צריכים לצאת בשבת לשמור בצומת המובילה לישוב, שנמצאת במרחק שני קילומטרים, ולחזור לישוב בשבת.

עירוב תחומין שהונח בהסתרה בדרך

לאחר חישוב ומדידה, מצאנו אפשרות שיניחו עירוב תחומין באחד השבילים שבהר הסמוך, וע"י קביעת צורת השביתה באלכסון מסוים, יהיה מותר לאנשי הביטחון ללכת ולחזור ללא יציאה מהתחום. שלחנו להם מפה עם סימון מדויק היכן להניח את העירוב, ומה לומר בהנחתו. הם קנו כמה בקבוקי חומץ, ונסעו בערב שבת לנקודת הציון, והניחו אותם במקום מוסתר, שלא יקח אותם עובר אורח. וכך זיכו את אנשי הביטחון בשמירת השבת, [וכמובן שהודיעו להם שיוננו לעשות שליח, כי אי אפשר להניח ללא דעת האדם].

צמח מטפס שנוכח על העמוד והגיע לחוט

שאלה שהגיעה השבוע למוקד הטלפוני, מאדם שבדק ישוב אחר בדרום באזור קרית גת, וראה ביום שיש באחד העמודים, שעלה צמח מטפס סביב העמוד והגיע עד החוט, האם יש בזה בעיה בכשרות העירוב, או לא.

שאלה זו נוגעת לכמה נושאים, כמו הרבה דברים בעירוב, וכאן יש שאלה לגבי העמוד בנפרד, ולגבי החוט בנפרד. ולכן צריך לבדוק כל מקרה לגופו, לאיזה דינים הוא משתייך. א. יש מקרים שהצמח למטה עוטף לגמרי את העמוד עד לגובה י"ט פחים, ובזה הנידון משום שהעמוד מוקף במחיצה, ובהכרח צריך לומר שהצמח ייחשב חלק מהעמוד, ואז זה כאילו עמוד עבה, אלא שא"כ יש בו דין אחר של פתחי שימאי, מחמת שצורת הצמח אינה ישרה, אלא בולטת ושוקעת. ב. יש מקרים שהצמח אינו עוטף את העמוד, אבל נצמד אליו גם בחלקו התחתון, בתוך י"ט פחים התחתונים. ובזה אין את הבעיה של מחיצה, אך עדיין יש את החשש משום פתחי שימאי. ובזה חשוב לציין שלא כל דבר קטן עושה חשש לפתחי שימאי, אלא רק מה שמוגדר צורה משונה. כמו כן יש מקום לדון שהצמח נחשב דבר חיצוני ולא חלק מהעמוד. ובזה הוראת הרבנים שאם הוא קבוע לזמן ארוך, אינו נחשב חיצוני, והכל לפי הענין.

לגבי החוט שיש עליו צמח מטפס, יש בו שני נושאים. א. משום פתחי שימאי הנ"ל, שהוא נאמר גם לגבי החוט, כפי שמצאנו באחרונים לגבי דברים אחרים [כגון בדברי המשכנות יעקב לגבי חוט שוקע כלפי מטה (הובא בשעה"צ סי' שס"ג ס"ק נ"ו), וברע"א שהביא תשובת הרא"ם לגבי חוט באלכסון

לתרומת עמוד אחד של עירוב לישובי הדרום - 850 ש"ח
לתרומת 10 עמודים לישובי הדרום - 8500 ש"ח
 בקופת "מוקד העירוב" ע"י נציג בטל' 054-84-833-20
 ובבתי הכנסת בעמדות נדרים פלוס / קהילות - בחיפוש "מוקד העירוב"

איך אני יוכל לדעת הלכות עירובין בלי שיש לי מושגים?

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

עירובין למעשה

עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

כשר או פסול? מהודר או בדיעבד?

את זה תוכל לדעת ולהורות, בהצטרפות ללימוד "עירובין למעשה" שעי"י "מוקד העירוב"

**מבצע!
חבר מביא חבר**

כך נראה החוט בכניסה לישוב מ. ח. כשר או פסול?

זה מה שהאחראי הראה לנו, היכן העירוב בתמונה?

כך נראה העירוב בישוב ר. האם עמוד עקום מאוד, כשר בשעת הרחוק?

כך נראה הלחי סמוך לישוב ה. מה דין הלחי במצב כזה?

עירוב ליד ישוב הפץ חיים - כשר או פסול?

האם העירוב בצמוד כשר בצורה כזו?

מה תכנייה בפתח התי, והאם יש אפשרות להתייר?

עמוד שנוקף בצמודים מה דינו לעתוליה ודיעבד?

האם ניתן להתייר בדר זו עי"י עמוד מרובה?

מה צריך לדעת למודד בגדר זו?

האם יש היתר לטלטל תחת הגג?

איזה דינים פוסלים את הלחיים האלו?

אתה מוזמן להצטרף אלינו, להבין, לדעת, וגם להתמחות

לרגל ימי המלחמה, שכולנו רואים את השמירה העליונה של השבת, נקדיש את הזמן ללמוד ברצינות את ה"עירובין למעשה" - לדעת לקיים נכון, ולהיות בקי בהלכה

השיעורים המרתקים והברורים יתחילו בעז"ה בשבוע הבא

בירושלים, בני ברק, מודיעין עילית, אלעד

בליוי תמונות מבדיקות עירובים ברחבי הארץ, הזדרז להירשם!

12 שיעורים, לימוד מקיף, פרקטיקה, מצגות, סיכומים, מבחן, סיור בשטח, תעודות

לפרטים ולהרשמה, בטלפון 055-678-3323

אם אין מענה, נא להתקשר מאוחר יותר, או לפנות למרכזיה הראשית - 05484-83320

השיעורים התקיימו בערים: ירושלים, בני ברק, מודיעין עילית, אופקים, נתיבות, קרית גת, פתח תקוה, עמנואל, טבריה